

Vyöruusu

Vyöruusu on vesirokkoviruksen (herpes zoster) aiheuttama paikallinen rakkulainen ihomuutos. Oireita voi helpottaa ilman reseptiä saatavilla särkylääkkeillä.

Yleistä

Lapsena sairastetun vesirokkoinfektion jälkeen virus jää pysyvästi elimistöön, josta se voi aktivoitua puolustuskyvyn heiketessä esimerkiksi iän myötä ja aiheuttaa rakkulaisen ihomuutoksen. Vyöruusu esiintyy yleisimmin vartalolla mutta voi ilmaantua myös kasvoille. Raajojen alueella vyöruusu on harvinainen. Ihomuutokset rajoittuvat aina vain yhdelle puolelle kehoa. Vartalolla ihottuma on nimensä mukaisesti vyömäinen. Kasvoilla vyöruusu voi levitä silmään, korvaan tai limakalvoille.

Oireet

Vyöruusun oireita ovat ihon kipu, kirvely ja kosketusarkuus. Muutaman päivän kuluttua oireiden alusta iho alkaa punoittaa ja sille nousee pieniä rakkuloita. Vyöruusuun voi liittyä kuumetta ja huonovointisuutta. Rakkulat lisääntyvät noin viikon ajan ja alkavat sen jälkeen muodostaa rupia. Parantumisvaihe kestää 4-6 viikkoa, jonka aikana ihomuutokset häviävät yleensä jälkiä jättämättä. Ihottumakohdan kipua saattaa esiintyä vielä pitkään rakkuloiden parantumisen jälkeen.

Itsehoito

Lievää vyöruusua voi hoitaa kotona. Ihottuma-alueen suihkuttelusta ja kylvettämisestä voi olla apua. Ihottuma-alueen voi peittää kuivalla harsotaitoksella tai apteekista saatavilla hydrokolloidisidoksilla. Kipuun voi ottaa itselle sopivaa apteekista ilman reseptiä saatavaa särkylääkettä. Apteekin henkilökunta auttaa tarvittaessa oikean tuotteen valinnassa. Paikallishoitotuotteista ei ole apua vyöruusun aiheuttamien rakkuloiden hoidossa.

Vyöruusu voi tarttua rakkulavaiheessa toisiin ihmisiin, jotka eivät ole sairastaneet vesirokkoa, mutta se on harvinaista. Kosketusta voimakkaasti immuunipuutteisiin henkilöihin kannattaa välttää, kunnes rakkulat ovat kuivahtaneet, mutta muuten kontakteja ihmisiin ei tarvitse vältellä. Vyöruusun puhkeamisen estämiseksi on olemassa rokote, joka voidaan antaa yli 50-vuotiaille. Rokote ei kuulu kansalliseen rokotusohjelmaan.

Lievä vyöruusu paranee yleensä itsestään noin 4 viikon kuluessa.

Milloin yhteys terveydenhuollon ammattilaiseen?

Terveydenhuollon ammattilaiseen on syytä olla yhteydessä, jos

- vyöruusu on otsalla tai nenän ja silmän seudussa.
- vyöruusuun sairastuneella on sairauden tai lääkityksen takia heikentynyt vastustuskyky.
- vyöruusu aiheuttaa voimakasta särkyä.
- rakkalamuodostelmat ovat laajalla alueella.
- yleisvointi heikkenee.
- vyöruusuun sairastunut on yli 60-vuotias.

Aiheeseen liittyvää

- Vyöruusu (Terveyskirjasto)
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00554

Yhteistyössä mukana:

DUODECIM
TERVEYSKIRJASTO

Versio 2.0 12.2.2021